

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE DE LA HERNEACOVA - *CETATE* (COM. RECAȘ, JUD. TIMIȘ). CAMPANIA 2003 (I)

Florin Medeleteț, Valentin Cedică, Mircea Mare, Florentina Chiu, Petru Rogozea

În anul 2003 au început cercetările arheologice sistematice în fortificația de pământ din prima epocă a fierului de la Herneacova - *Cetate* (com. Recaș, jud. Timiș)¹, de către un colectiv condus de Florin Medeleteț (Filiala Banat a Centrului de Tracologie București), din care au făcut parte Valentin Cedică, Mircea Mare, Florentina Chiu (Muzeul Banatului Timișoara) și Petru Rogozea (Filiala Banat a Centrului de Tracologie București).

Cetatea, aflată la cca. 3 km N-NV de sat, în punctul cunoscut de localnici și sub numele de *Cetatea turcească*, constă într-un bot de deal, protejat înspre S-SE de un sistem de apărare constând în trei șanțuri și două valuri de pământ - încă sesizabile pe teren. Panta abruptă dinspre N-NV domină valea pârâului Bencec. Primele cercetări, inițiate acum mai bine de trei decenii de către Florin Medeleteț, au stabilit existența în acest punct a unei cetăți de pământ care a fost datată în etapa finală a primei epoci a fierului.

Avem ca prioritară, în această fază a cercetării, dobândirea unei imagini de ansamblu asupra stratigrafiei verticale și orizontale a sitului, adică a sistemului defensiv, a zonei centrale a așezării și a părții de NNV, până spre valea pârâului Bencec, prin executarea unei secțiuni magistrale, orientate NNV - SSE (secțiunea α).

Campania 2003 a inclus efectuarea ridicării topografice la scara 1 : 1000 a cetății și a zonei înconjurătoare, precum și realizarea unui profil transversal altimetric ideal al monumentului pe traseul secțiunii magistrale planificate și a unui alt profil pe latura de NNV². Totodată s-a săpat un prim tronson al secțiunii α (S. α 1/2003), cu dimensiunile 1 x 60 m, orientat NNV - SSE.

Cercetările din acest an au atacat șanțul exterior și primul val de apărare. În profil a fost înregistrată existența unui strat de humus, de culoare brună, cu o grosime cuprinsă între 10 și 80 cm, în care au fost descoperite mici fragmente ceramice atipice, care se transformă treptat în sol steril, de culoare galbenă. În partea inferioară a stratului de humus s-a putut constata, fără posibilități de

delimitare clară, existența unui strat de amestec din humus, sol galben și concrețiuni calcaroase de diferite dimensiuni, de la câțiva milimetri la 10 cm.

În porțiunea metrilor 7 - 21 s-a conturat primul șanț (exterior) de apărare, iar în partea dinspre SSE a primului val de apărare s-a constatat existența unei amenajări, contemporane construirii sistemului defensiv, constând în nivelarea la orizontală solului pe o lățime de cca. 3 m (m. 37 - 40, la 50 cm adâncime față de nivelul actual), prin îndepărtarea stratului de amestec de humus, concrețiuni și sol steril și adâncirea în solul viu. Urmele amenajării se observă și sub forma unei lentile alungite, groase de până la 20 cm și lungă de cca. 13 m (m. 24 - 37), delimitată spre SSE mai ales prin prezența concrețiunilor calcaroase rezultate din această operație.

În secțiune, șanțul de apărare are forma unei adâncituri cu fundul relativ plat, cu o adâncime maximă de 2 m față de nivelul actual de călcare, cu marginile supraînălțate față de nivelul antic de călcare. Se poate observa în profil o încercare de nivelare, din ambele laturi, spre interiorul șanțului, a ductului acestuia, ulterioară perioadei de utilizare a sa. În condițiile în care terenul nu a fost utilizat în scop agricol în epoca modernă, rostul acestei nivelări urmează a fi deslușit în cercetările viitoare. În fața șanțului (spre SSE) au fost surprinse urmele a cel puțin două denivelări (șanțuri) de mici dimensiuni, care pot fi, ipotetic, puse în legătură cu existența unor alte elemente de fortificare, care nu s-au păstrat. Existența unor astfel de denivelări a fost constatată și pe fundul șanțului.

În umplutura șanțului a fost descoperite fragmente de vase, fusaiole, fragmente de pietre de rîșniță și un fragment de spirală din sârmă de bronz, alături de fragmente de oase³ și umane⁴.

Majoritatea fragmentelor ceramice au pasta semifină, cu nisip, de culoare neagră, brun-negricioasă sau cărămizie și provin de la vase de diferite dimensiuni și forme. Cele mai multe sunt însă de dimensiuni reduse și nu pot fi atribuite unor anume forme de vase. Fragmentele tipice provin mai ales de la vase bitronconice cu buza evazată și străchini. Decorul acestora constă aproape exclusiv în caneluri, mai rar în incizii oblice, situate pe fragmente de buză îngroșată de la vase cu buza dreptunghiulară.

Cantitatea redusă de material ceramic tipic și sărăcia ornamentării nu permit încă formularea unor concluzii ferme privind cronologia cetății.

În acest stadiu al cercetării poate fi avansată ca ipoteză de lucru datarea fortificației de la Herneacova - *Cetate* în ultima etapă (Ha D) a primei epoci a fierului.

NOTE

¹ Vezi V. Cedică, F. Medeleş, *Fortificația de pământ de la Herneacova (com. Recaş, jud. Timiș)*, în *Patrimonium Banaticum*, I, Timișoara, 2002, pp. 85-86.

² Realizate de către domnul Iosif Caraiman, specialist topograf, căruia îi mulțumim și pe această cale.

³ Analiza resturilor de faună a fost realizată de Florentina Chiu și face subiectul unui studiu separat (vezi F. Chiu, în *Patrimonium Banaticum*, II, Timișoara, 2003, pp. 87-90).

⁴ Materialul osteologic uman, provenind de la cel puțin doi indivizi, a fost încredințat spre studiu și publicare profesorului dr. Marius Munteanu, de la Universitatea de Medicină și Farmacie Timișoara.

ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS AT HERNEACOVA - *CETATE* (TIMIȘ COUNTY). THE 2003 CAMPAIGN (I)

Summary

The year 2003 marked the beginning of the systematic archaeological excavations in the Early Iron Age fortification from Herneacova – *Cetate* (Timiș County). The site consists in a hill's end, protected by a defensive work consisting in three trenches and two embankments, on the opposite side of its steep slope, enclosing a surface of some 5 hectares.

The excavations brought to light the first (external) defensive trench and the first embankment. The filling of the trench contained ceramics, as well as metallic artifacts, animal and human bones. According to the ceramics, the site can be dated to the final stage of the Early Iron Age. More data are to be gathered, following future researches, in order to define a more precise chronological and historical position of this fortification.

